

J.P.'s BOEKENKRONKELS

Dat de Tweede Wereldoorlog nog steeds niet voorbij is blijkt maar weer eens na het verschijnen van "De afrekening" geschreven door Maarten van Buuren. In dit boek toont de schrijver, goed gedocumenteerd, aan dat het gewapende verzet in Zuid Holland (lees Westland) in enkele gevallen flink de fout in is gegaan. Bespreking van dit boek in de landelijke media zoals Trouw en NRC leidde tot een fiks aantal ingezonden brieven, voornamelijk uit het Westland natuurlijk en ook bij ons in de winkel waren de discussies niet van de lucht. Kern van de kritiek is dat de auteur weliswaar aantoonde dat er een aantal verschrikkelijke dingen zijn gebeurd, die na de oorlog met de mantel der liefde zijn bedekt, maar dat zijn conclusies veel te ver gaan. Wat is er aan de hand? Maarten van Buuren laat zien dat de knokploeg Westland onder leiding van Piet Doelman zich te buiten is gegaan aan geweldpleging, roofovervallen en liquidaties en dat zij dit vaak zonder enige ruggespraak deden en ook zonder dat er ooit verantwoording over is afgelegd. Hij geeft enkele voorbeelden van overvallen waarbij de conclusie van de schrijver is dat het enige doel en resultaat was, dat de leden van de knokploeg er beter van werden. Een triest dieptepunt van het boek vormt het doodslaan van de NSB'er Lein Francke, die vlak na de bevrijding door Piet Doelman volkomen onnodig onder handen werd genomen. Het hele boek toont aan dat er in ieder geval het nodige mis was met het gewapende verzet zoals dat in onze streek is uitgevoerd, met als spil en kwade genius; Piet Doelman. Maar is dat het hele verhaal? Nee natuurlijk niet. Uit gesprekken in de winkel blijkt Doelman voor, tijdens en na de oorlog een man was met een grote mond en losse handjes, waar iedereen met een boog omheen liep. Ook dat hij na de oorlog het huis en het bedrijf van een veroordeelde NSB'er in bezit nam, werd hem door velen in het dorp niet in dank afgenomen. Maar, wordt er dan direct bij verteld, je wordt natuurlijk geen leider van het gewapend verzet als je een zachtaardig en schuchter mannetje bent. Er was en is wel degelijk ook waardering voor deze man, zoals ook blijkt uit enkele ingezonden brieven waarin enkele kinderen van onderduikers Piet Doelman bedanken voor het feit dat hun ouders dank zij hem een veilige plek konden vinden. Waar van Buuren in tekort schiet is dat hij wel alle misstanden oprakelt, maar de omstandigheden waaronder deze gepleegd zijn volkomen buiten beschouwing laat. Zo verwijt hij dat de kompanen van Doelman valse getuigenissen aflegden toen hij zich moest verantwoorden voor de dood

van Francke. Het lijkt mij echter vrij logisch dat als je een aantal jaren onder gevaarlijke en bizarre omstandigheden met iemand hebt samengewerkt, je deze niet laat vallen. Het mag niet, maar ja. Ik heb het boek Naaldwijk 1940-1945 er nog maar eens op nageslagen en dan zie je een aaneenschakeling van grote en kleine daden van verzet en bovendien lees je dan hoe de samenleving door de bezetter en meewerkende landgenoten (NSB'ers) steeds meer ontregeld werd. Leek het in het begin nog wel mee te vallen voor de bewoners van het Westland, de omzet op de veilingen verviervoudigde bijvoorbeeld, naarmate de oorlog vorderde werd de bezetting natuurlijk steeds knellender en gevaarlijker. De fout van Maarten van Buuren is dat hij wel alle excessen benoemt en dat doet hij terecht, want ze hebben wel degelijk plaats gevonden, maar dat hij verzuimt de omstandigheden te schetsen waaronder deze plaats hebben gevonden. Het gaat dan ook mijns inziens veel te ver om het hele gewapend verzet te diskwalificeren omdat je daarmee de nagedachtenis bedoezelt van al die mensen die wel met eer en geweten tegen de bezetter zijn opgestaan, zoals Valstar, Hordijk, Alblas en vele anderen. Zelfs Piet Doelman, die na de oorlog een verbitterd man was omdat hij geen enkele onderscheiding en waardering heeft gekregen, verdient in mijn ogen een beter verhaal. Er moet maar eens een echte historicus opstaan die na gedegen onderzoek de complete geschiedenis op schrift stelt, want van Buuren toont wel aan dat in de archieven nog heel veel materiaal is te vinden. Let wel dit is een interessant boek dat zeker gelezen moet worden, maar onthoud dat het slechts een (klein) gedeelte van het hele verhaal is.

Besproken boek:

Maarten van Buuren, De afrekening
€19.50

VINGERLING
BOEK EN KANTOOR